

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

DEVELOPMENT OF CRITICAL READING ABILITY OF GRADE 10 STUDENTS
BY USING SQ5R METHOD

อุษาวดี ชุกกลิ่นหอม / USAWADEE CHOOKLINHORM ¹

สมพร ร่วมสุข / SOMPORN RUAMSUK ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R 2) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมี 34 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีสอนแบบ SQ5R แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ วิธีสอนแบบ SQ5R

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) compare the students' critical reading ability before and after learning by using SQ5R method; 2) study the students' opinions on learning by using SQ5R method. The sample was a class of 34 students in grade 10 in the 1st semester of academic year 2017 at Phrapathom Witthayalai School under the Secondary Educational Service Area Office 9, derived by simple random sampling. The research instruments were critical reading learning lesson plans based on SQ5R method, a critical reading ability test, and a students' questionnaire about critical reading learning by using SQ5R method. The data were analyzed with mean, standard deviation, t-test.

The research results findings were as follows:

1. The critical reading ability of grade 10 students after learning by using SQ5R method was significantly higher than that of before at .05 level of statistical significance.
2. The students' opinions on learning by using SQ5R method were at the highest positive level.

Keywords: critical reading, SQ5R method

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้นยิ่งในยุคปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้การติดต่อสื่อสารและรับข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายรูปแบบ ผู้คนต้องขวนขวายหาความรู้ เพื่อให้ก้าวทันเหตุการณ์โดยอาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ผู้ที่มีทักษะการอ่านที่ดีจะสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ ซึ่งศิริพร ลิ้มตระกูล (2537: 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านทำให้เกิดความคิดด้วยตนเอง ในขณะที่ย่านสามารถวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้สามารถนำความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านไปปฏิบัติได้ด้วย การอ่านย่อมต้องอาศัยวิจารณญาณในการพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะทำให้ผู้อ่านเลือกรับข้อมูล รู้จักวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545: 24) และ สมถวิล วิเศษสมบัติ (2550: 74) ได้กล่าวถึง ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านขั้นสูงที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่าน และใช้ความคิดแยกแยะข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง และทำให้เกิดความคิดใหม่ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ได้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่มีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่อ่านอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยใช้เหตุผลพิจารณาการแก้ปัญหาและ

ประเมินค่าสิ่งที่อ่าน ดังที่ อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ (2542: 148) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยพัฒนาปัญญาของผู้รับสารให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสารที่ได้อ่าน สามารถแยกแยะส่วนต่าง ๆ และมองเห็นความสัมพันธ์ของทุกส่วนที่มาประกอบกันฝึกให้ผู้รับสาร มีกระบวนการคิดที่ลึกซึ้งและสร้างสรรค์ รู้จักใช้วิจารณญาณไตร่ตรอง ไม่เป็นคนหลงเชื่อง่าย ๆ หรือตกเป็นเหยื่อคำโฆษณาที่เกินจริงมีทักษะในการแยกแยะ และหาแนวทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและได้กำหนดการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1: การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูภาษาไทยที่จะต้องฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะดังกล่าวแต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับชั้นมัธยมศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนขาดทักษะการอ่านโดยไม่เข้าใจความหมาย ไม่สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ ตีความจากเรื่องที่อ่าน อีกทั้งนักเรียนยังขาดการพัฒนาการอ่านอย่างต่อเนื่อง ดังที่การุณันท์ รัตนแสนวงษ์ (2555: 14-15) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนไว้ว่า ปัญหาเรื่องการอ่านหนังสือไม่เข้าใจหรืออ่านไม่รู้เรื่องนั้นเป็นปัญหาสำคัญมาก และเป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งถ้าจะเป็นนักอ่านที่ดีจะต้องมีลักษณะนิสัยที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ต้องอ่านให้รู้เรื่องหรือให้เข้าใจชัดเจน นอกจากนี้ปัญหาการอ่านที่เกิดจากตัวนักเรียนแล้ว ครูผู้สอนเองก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ดังที่ชาติ แจ่มนุช (2545: 75) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับผู้สอนไว้ว่าการเรียนการสอนที่ยึดเนื้อหาเป็นศูนย์กลาง ครูบอกหรืออธิบายเนื้อหา ผู้เรียนจะไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนและพัฒนาการคิด คำกล่าวนี้สอดคล้องกับศรีสุตา จริยากุล (2539: 135) และวิไลลักษณ์ ศิริจันทร์ (2548: 16) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนไว้ว่าการสอนอ่านในระดับมัธยมศึกษา ครูผู้สอนส่วนมากยังคงเน้นในด้านความรู้ ความจำ และความเข้าใจในเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็นและอ่านเป็น การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ ครูภาษาไทยที่สอนโดยเน้นการท่องจำมากกว่าการฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และขาดทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะในการเรียนภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ที่นักเรียนขาดความเอาใจใส่และไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มาตรฐาน ท 1.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2557-2558 ยังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่กำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษาวิชาภาษาไทยให้สูงขึ้นร้อยละ 3

จากการประมวลปัญหาและสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีความบกพร่องในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า สาเหตุจากครูและกลวิธีการสอนของครูมีส่วนสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นครูควรจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนและเทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ ๆ

ซึ่งวิธีสอนที่มีความเหมาะสมและน่าสนใจที่จะนำมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ วิธีสอนแบบ SQ5R ประกอบด้วยการอ่าน 7 ขั้นตอน Survey (S) คือ การสำรวจ Question (Q) คือ การตั้งคำถาม Read (R) คือ การอ่าน Record (R) คือ การจดบันทึก Recite (R) คือ การอ่านจำ Review (R) คือ การทบทวน และ Reflect (R) คือ การวิเคราะห์ ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และยังช่วยให้นักเรียนได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่านพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล อีกทั้งการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ของจิตติกานต์ คำมะสอน (2558: บทคัดย่อ) และถนอมจิตร สังข์จรรยา (2552: บทคัดย่อ) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นการเรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ5R ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้สูงยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการอ่านที่ซับซ้อน ผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์เดิมและความรู้ในการแยกแยะข้อมูลประเภทเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าโดยมีหลักฐานสนับสนุนเป็นเครื่องตัดสินสิ่งที่อ่าน
2. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง พฤติกรรมการอ่านขั้นสูงเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องโดยแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จุดประสงค์ของผู้แต่ง สามารถตีความ สรุปความ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าสิ่งที่อ่านอย่างสมเหตุสมผลโดยมีหลักฐานมาสนับสนุน ซึ่งวัดได้จากคะแนนการทาบแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ
3. วิธีสอนแบบ SQ5R หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และยังช่วยผู้อ่านได้วิเคราะห์

สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่าน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้อง สมเหตุสมผล โดยกำหนดขั้นตอนวิธีสอนอ่าน ดังนี้

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีความพร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถาม ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็น

3.2 ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ ประกอบด้วยกระบวนการอ่าน 7 ขั้น ได้แก่ 1) Survey (S) นักเรียนอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ 2) Question (Q) นักเรียนตั้งคำถามจากบทที่นักเรียนอ่าน 3) Read (R) นักเรียนอ่านซ้ำอย่างละเอียดและ ค้นหาคำตอบ 4) Record (R) นักเรียนจดบันทึกข้อมูลในส่วนที่สำคัญ 5) Recite (R) นักเรียนสรุปใจความสำคัญ โดยใช้ภาษาของตนเอง 6) Review (R) นักเรียนทบทวนประเด็นที่ได้อ่านแล้วสรุปโดยภาพรวม 7) Reflect (R) นักเรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ บทอ่านและแสดงความคิดเห็น

3.3 ขั้นสรุป นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่าน

4. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ทศนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งวัดได้จากการทำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีรายละเอียดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยดำเนินการวิจัยด้วยแบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบก่อนทดลอง (pre-experimental design) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง (one-group pretest-posttest design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 144)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 มีทั้งหมด 16 ห้องเรียน จำนวน 660 คน จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมี 34 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ บทความ สารคดี เรื่องสั้น และวรรณคดีในบทเรียน

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมงใช้เวลา 8 ชั่วโมง (ไม่รวมการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้)

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีสอนแบบ SQ5R จำนวน 4 แผน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลในขั้นเตรียมการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีสอนแบบ SQ5R

1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีสอนแบบ SQ5R จำนวน 4 แผน

1.3 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา การจัดกิจกรรม การเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อเท่ากับ 1.00

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

- 2.2 จัดทำตารางแจกแจงข้อสอบ (test blueprint)
- 2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามตารางแจกแจงข้อสอบ 45 ข้อ
- 2.4 เสนอแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงและแก้ไข
- 2.5 เสนอแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อเท่ากับ 1.00
- 2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง
- 2.7 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติรายข้อเพื่อหาประสิทธิภาพ เลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ โดยเลือกข้อที่มีความยากง่ายของข้อสอบ (p) ระหว่าง 0.49-0.80 และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) ระหว่าง 0.20-0.76
- 2.8 วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kruder & Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2538: 167) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93
- 2.9 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 30 ข้อ ที่ได้ปรับปรุงตามเกณฑ์แล้วนำไปใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
  - 3.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลในขั้นเตรียมการ เกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น
  - 3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยมีคำถาม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้
  - 3.3 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงและแก้ไข
  - 3.4 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และจุดประสงค์ คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อเท่ากับ 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

กลุ่มทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	34	30	9.83	2.32	27.51	.000
หลังเรียน	34	30	18.49	1.32		

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.32 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

รายการที่ประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.71	0.51	มากที่สุด	1
2. ด้านบรรยากาศ	4.66	0.51	มากที่สุด	3
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.69	0.50	มากที่สุด	2
ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโดยรวม	4.69	0.51	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ในภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยมากที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ลำดับที่ 2 คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และลำดับที่ 3 คือ ด้านบรรยากาศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลโดยนำเสนอตามสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ และจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และยังช่วยให้ผู้อ่านได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่าน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ วิเคราะห์ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล ดังที่ Pauk (2001: 275-287) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการอ่านวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้อ่านอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจับใจความและยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องจากเรื่องที่อ่านได้อย่างดี โดยผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจมีความพร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถาม ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็น 2) ขั้นสอน ประกอบด้วยกระบวนการอ่าน 7 ขั้น ได้แก่ 2.1 Survey (S) คือ การอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียบเรียงแนวคิดได้ 2.2. Question (Q) คือ การตั้งคำถามนี้ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิมและเข้าใจเรื่องได้เร็ว โดยถามเกี่ยวกับใจความสำคัญคืออะไร เกี่ยวข้องกับอะไรหรือใคร ตอนไหน เมื่อไร และอย่างไร 2.3 Read (R) คือ การอ่านซ้ำอย่างละเอียดและค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ตั้งไว้ หากมีคำถามอีกก็สามารถเพิ่มได้ 2.4 Record (R) คือ จดบันทึกข้อมูลส่วนต่าง ๆ ในส่วนที่สำคัญอย่างกระชับ 2.5 Recite (R) คือ สรุปลงใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเอง ถ้าไม่แน่ใจในตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำ 2.6 Review (R) คือ ทบทวนประเด็นที่ได้อ่านแล้วสรุปโดยภาพรวมของเรื่อง 2.7 Reflect (R) คือ วิเคราะห์ วิเคราะห์ บทอ่านที่นักเรียนได้อ่านและแสดงความคิดเห็น และ 3) ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยร่วมกันสรุปความรู้และสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่เรียน

จากการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทั้ง 7 ขั้นตอน ของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีที่ผู้อ่านได้พัฒนาการอ่านไปสู่การอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการฝึกฝนของนักเรียน

วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และใส่ใจเรื่องที่เรียน อีกทั้งยังฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจักษ์ เรื่องที่อ่านจากง่ายไปหายาก และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ดังที่ สุนทร สันธพานนท์ และคณะ (2545: 226) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกกลวิธีการเรียนรู้จากบทอ่าน โดยนักเรียนได้มีโอกาสอ่านและสำรวจเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะต้องพิจารณาอย่างพิถีพิถัน อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เข้าใจความคิดและการเชื่อมโยงความคิดของผู้แต่ง

ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนด้วยการอ่านแบบ SQ5R โดยให้นักเรียนอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยถามเกี่ยวกับใจความสำคัญคืออะไร เกี่ยวข้องกับอะไร หรือใคร ตอนไหน เมื่อไร และอย่างไร อ่านซ้ำอย่างละเอียดเพื่อหาคำตอบจุดบันทึกข้อมูลในส่วนต่าง ๆ สรุปใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเอง ทบทวนประเมินสิ่งที่ได้อ่านแล้วสรุป และวิเคราะห์ วิจักษ์ บทอ่านที่นักเรียนได้อ่านและแสดงความคิดเห็น ขั้นตอนเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนมีขั้นตอนการอ่านอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านสูงขึ้น อันเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ Pauk (2001: 287) และ Burgess (2016: 1) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีสอนที่ช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้นักเรียนพยายามค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในห้องเรียน และ วิธีสอนแบบ SQ5R ยังเป็นวิธีการที่ช่วยเรื่องการทำงานของนักเรียนในแต่ละวิชา โดยเฉพาะการอ่านและการใช้ภาษา ในการถ่ายทอด ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจดบันทึกเนื้อหาในการเรียนแต่ละวิชาได้เป็นอย่างดี

1.2 การจัดการเรียนรู้การอ่านแบบ SQ5R มีขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ ผู้เรียนได้ฝึกกลวิธีการเรียนรู้จากบทอ่าน โดยนักเรียนได้มีโอกาสอ่านและสำรวจเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะต้องพิจารณาอย่างพิถีพิถัน อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เข้าใจความคิด และการเชื่อมโยงความคิดของผู้แต่ง โดยปฏิบัติตามขั้นตอนการอ่านแบบ SQ5R โดยเฉพาะในขั้นการตั้งคำถาม (Question (Q)) การตั้งคำถามที่ช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิมและเข้าใจเรื่องได้เร็ว โดยถามเกี่ยวกับใจความสำคัญคืออะไร เกี่ยวข้องกับอะไรหรือใคร ตอนไหนเมื่อไร และอย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดของสุนทร สันธพานนท์ และคณะ (2545: 226) ที่กล่าวว่า การตั้งคำถามนี้จะช่วยทำให้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้นจึงเพิ่มความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็วและที่สำคัญคือ คำถามจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวที่กำลังอ่าน ในเวลาเดียวกันก็ควรจะถามตัวเองดูว่า ใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงอยู่นั้นคืออะไร ทำไมจึงสำคัญ สำคัญอย่างไรและเกี่ยวข้องกับอะไรหรือใครบ้าง ตอนไหนและเมื่อไร อย่างไรก็ตามควรพยายามตั้งคำถามให้ได้เพราะจะช่วยให้การอ่านในขั้นต่อไปมีจุดมุ่งหมายและสามารถจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้องไม่ผิดพลาด

ขั้นการจดบันทึก (Record (R)) เป็นการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ โดยมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความตามความเข้าใจของผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ การอ่าน

หนังสืออย่างมีสมาธิ และการจดบันทึกจะช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้โดยไม่ต้องย้อนกลับไปอ่านเนื้อเรื่องอีกครั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Coultas (2016: 31) ที่ว่าการจดบันทึกเป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องอ่านเนื้อหา โดยจดบันทึกในส่วนที่สำคัญ พยายามทำเข้าใจกับคำตอบหรือบอกเล่าสิ่งที่อ่านโดยใช้ภาษาของตนเอง และการสรุปใจความสำคัญ (Recite (R)) เป็นการจดจำและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Elkins (2004 อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ 2547: 55) ที่กล่าวว่าเมื่อศึกษาข้อมูลจากสิ่งที่อ่านแล้วขีดเส้นใต้ในประเด็นสำคัญ ๆ จากนั้นจับใจความสำคัญของเรื่องแล้วบันทึกสั้น ๆ ตามหลักการ ทฤษฎีที่ผู้เขียนนำมาสนับสนุน เพื่อใช้ในการทบทวนความจำหรือเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่ยังไม่ชัดเจน

นอกจากนั้นในขั้นการอ่านทบทวน (Review (R)) เป็นการอ่านทบทวนหัวข้อหรือประเด็นสำคัญหลังจากที่อ่านจบแล้ว คือ การสรุปโดยมองภาพรวมของเรื่องเป็นการทบทวนเนื้อเรื่องที่อ่านโดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น เช่น “นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อความเชื่อของคนไทยที่มีการใช้บายศรี ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ” “เพราะเหตุใดอาชีพเลี้ยงลิงเพื่อเก็บมะพร้าวจึงเป็นอาชีพที่น่าสนใจ” “สภาพสังคมมีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์หรือไม่อย่างไร” และ “ถ้านักเรียนเป็นท้าวจันทร์เสน และพระราชบุตร นักเรียนจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องรอยเท้าที่พบเห็นอย่างไร เพื่อให้ทราบความจริงเกี่ยวกับรอยเท้าดังกล่าวว่ารอยเท้านั้นเป็นของผู้ใด” จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมในขั้นการอ่านทบทวน (Review (R)) จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านด้านการวิเคราะห์ วิเคราะห์ เพราะการที่ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้อ่านได้ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักการวิเคราะห์ และมองเห็นภาพรวมของเรื่องจึงจะสามารถอธิบายในแง่มุมต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543: 8) ที่กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์พื้นฐานผนวกกับการประเมินค่าเรื่องราวที่เราอ่านอีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถวิจารณ์เรื่อง แสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ถ้อยคำ ประโยค วิเคราะห์ทัศนคติของผู้เขียน และเนื้อหา

นอกจากนั้นในขั้นตอนการวิเคราะห์ วิเคราะห์บทอ่าน (Reflect (R)) เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การเชื่อมโยงความรู้เดิมที่เชื่อมโยงความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 18) กล่าวโดยสรุปได้ว่า การอ่านสามารถวิเคราะห์ (analyzing) วิเคราะห์ (criticism, review) แสดงความคิดเห็นจากกลวิธีการเขียน แนวการเขียน เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ ตัวละคร โดยแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่นักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่สอดคล้อง บางครั้งอาจขยายความสิ่งที่อ่านโดยการเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้อง และการที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ วิเคราะห์บทอ่านนั้น มีส่วนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และได้รับความรู้จากบทอ่าน

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีการสอนที่นักเรียนได้ฝึกกลวิธีการเรียนรู้จากบทอ่าน มีขั้นตอนการสอนที่มีระบบชัดเจน ซึ่งทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย โดยนักเรียนได้มีโอกาสอ่านและสำรวจเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านซึ่งจะต้องพิจารณาอย่างพิถีพิถัน อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เข้าใจความคิดและการเชื่อมโยงความคิดของผู้แต่ง สอดคล้อง

กับงานวิจัยของจิตติกานต์ คำมะสอน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ผลของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ พบว่า ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ Pauk (2001: 275-287) ที่กล่าวไว้ว่าวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการอ่านวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้อ่านอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจับใจความได้และยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องจากเรื่องที่อ่านได้อย่างดี

จากเหตุผลและข้อสนับสนุนดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการอ่านเป็นขั้นตอนซึ่งจะช่วยกำหนดทิศทางการอ่านของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว และช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านสูงขึ้น

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีสอนแบบ SQ5R พบว่า จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศและด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R นักเรียนมีความเห็นโดยภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านบรรยากาศเป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 คือ กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนคิดและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่าวิธีการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนคิดและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองในสิ่งที่ตนเองต้องการรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R นั้นมีขั้นตอนให้นักเรียนได้สำรวจบทอ่าน และมีขั้นตอนที่ให้นักเรียนได้ตั้งคำถาม ซึ่งทำให้นักเรียนได้กล้าแสดงออก มีความกระตือรือร้นและใส่ใจในการเรียน อีกทั้งนักเรียนจะได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ เรื่องที่อ่าน และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอันนำไปสู่การอ่านที่มีประสิทธิภาพดังที่ Pauk (2001: 287) และ Burgess (2016: 1) กล่าวถึงวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีสอนที่ช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้นักเรียนพยายามค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในห้องเรียน วิธีสอนแบบ SQ5R ยังเป็นวิธีการที่ช่วยเรื่องการทำงานของนักเรียนในแต่ละวิชา โดยเฉพาะการอ่านและการใช้ภาษาในการถ่ายทอดซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจดบันทึกเนื้อหาในการเรียนแต่ละวิชาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของถนอมจิตร สังข์จรรย์ (2552: 46) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเทคนิคเอส คิว ไฟว์ อาร์ (SQ5R) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของอชิปไตย ชิตภักดี (2557: 40) ที่ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือนักเรียนเห็นด้วยว่านักเรียนพัฒนาทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อาจเป็นเพราะนักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดและสติปัญญา ได้ฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และประเมินค่าจากสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของเอมอร์ เนียมน้อย (2550: 13) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นการอ่านที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และรู้จักตัดสินใจประเมินค่าสารต่าง ๆ อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม สามารถนำผลจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี และด้านที่นักเรียนเห็นด้วยเป็นลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบและได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากในบทเรียน อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการโดยวิธีสอน SQ5R อย่างเป็นระบบ ประกอบกับนักเรียนได้เรียนรู้บทอ่านจากสื่อที่ครูได้คัดเลือกนำมาสอน อีกทั้งได้ทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงทำให้นักเรียนทราบพัฒนาการในการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนพึงพอใจและมีเป้าหมายในการอ่านมากยิ่งขึ้น

ด้านบรรยากาศ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 คือ ครูเป็นกันเองช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดและกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้กระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็นภายในห้องเรียน ประกอบกับนักเรียนได้รับการเสริมแรงด้วยคำชมเชยจากผู้วิจัย ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น และกล้าแสดงความคิดเห็น มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ภายหลังการจัดกิจกรรมการอ่านโดยวิธีสอนแบบ SQ5R นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า การทำแบบทดสอบหลังเรียนเป็นวิธีการที่ดีทำให้นักเรียนเกิดความท้าทายและสามารถประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของตนเองได้ อีกทั้งผู้เรียนได้รับการเสริมแรงจากครูผู้สอนทำให้นักเรียนมีความสุข และมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมครั้งต่อ ๆ ไป ดังที่ พรรณี ชูทัยเจนจิต (2522: 261-262) ได้กล่าวว่า “บรรยากาศที่ท้าทาย (challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ” สอดคล้องกับสุรพล พยอมแย้ม (2544: 103) ที่กล่าวถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีว่าการมีกลุ่มเพื่อนเพื่อการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องทำให้นักเรียนแต่ละคนตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มให้รู้จักช่วยเหลือเพื่อน ๆ โดยเฉพาะด้านการเรียนและต้องจัดบรรยากาศหรือสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกันให้มากที่สุด

ดังนั้น จากผลการอภิปรายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการสอนที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้แก่ นักเรียนแล้ว ยังส่งผลต่อความคิดเห็นที่ดีของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนแบบ SQ5R โดยละเอียด และก่อนใช้วิธีสอนแบบ SQ5R กับนักเรียนควรมีการพูดคุย สร้างบรรยากาศ และบอกถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากวิธีสอนแบบ SQ5R
2. ครูควรเตรียมบทอ่านให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม
3. การจัดกิจกรรมโดยวิธีสอนแบบ SQ5R ควรเลือกรื่องที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนและพิจารณาว่ามีเนื้อหาใดบ้าง และเนื้อหาใดเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการสอนด้วยวิธีสอนแบบ SQ5R ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงาน ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ควรมีการเปรียบเทียบการใช้วิธีสอนแบบ SQ5R กับวิธีสอนทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดอื่น ๆ เช่น วิธีสอนด้วยเทคนิค KWL วิธีสอนตามแนวคิดของ Sternburg วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ เป็นต้น เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- การุณันท์ รัตนแสนวงษ์. (2555). TH๑๑๘ การอ่านและการเขียนเชิงวิชาการ. กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.
- จิตติกานต์ คำมะสอน. (2558). การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.
- ชาติ แจ่มนุช. (2545). สอนอย่างไรให้คิดเป็น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เสียงเชียง.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). การสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

- ถนอมจิตร สังข์จรรุญ. (2552). **การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยวิธี เอส.คิว.ไฟว์.อาร์.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พรรณี ชูทัยเจนจิต. (2522). **จิตวิทยาการเรียนการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2557). **วิธีทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- วิไลลักษณ์ ศรินทร์. (2548). **การสอนและส่งเสริมการอ่าน**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ศรีสุดา จริยากุล. (2539). **ภาษาไทย 5 การอ่าน**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- ศิริพร ลิ้มระการ. (2537). **การอ่านภาษาไทย**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช.
- สมถวิล วิเศษสมบัติ. (2550). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- สุคนธ์ สีนธพานนท์ และคณะ. (2545). **การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2543). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรพล พยอมแย้ม. (2544). **จิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการศึกษา**. นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). **กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ. (2542). **การอ่าน: ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น**. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น.
- อธิปไตย ชิตภักดี. (2557). **การพัฒนาการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค SQ5R สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เอมอร เนียมน้อย. (2550). **พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณด้วยวิธี SQ3R**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- Coultas, K. (2016). **SQ5R READING METHOD**. retrieved 30 June 2017, from <http://www.maywoodacademy.org/apps/pages/>
- Burgess, T. (2016). **What is SQ5R reading strategy?**. retrieved 30 June 2017, from <https://www.quora.com/What-is-SQ5R-reading-strategy>
- Pauk, W. (2001). **How to study in college**. Boston: Houghton Mifflin.